

Fóia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST'A Ese in fie-care septemana odata, adeca dominee'a
contienendî o còla si diumetate.

4/16

sept.

1866.

Pretulu pentru Austria
pe Jul. Dec. 4 fl. —
pe Jan.—Dec. 8 fl. — cr.

Pentru Romania
pe Jul.—Dec. unu galbenu si diumetate.

Nr.

28.

Cancelari'a redactiunei
Strat'a morarilor Nr. 10.

unde sunt a se adresá manuscriptele si banii
de prenumeratiune.

Epistolele nefrancate nu se primescu si opurile
anonime nu se publica.

II

curso

anualu.

EMIRII.

Poemu orientalu. (Finea.)

..Amorulu ne consòla de ori-ce suferintia,
Dar de amorulu sinceru nimicu nu-e cu potintia.
Eu nu mai am ce face p'acestu desiertu pamentu.
Vediendu-te, amice, am numai o dorintia,
E sè me puni alaturi cu dens'a in mormentu.
Dar vin' sè-i vedi mormentulu, d'aci nu e departe.
Neci chiar d'alu ei cadavru nu potu a me departe,
Câ-ci vreu in ori-ce òra s'o scaldu cu plansulu meu.
Vai! pana din mormentu-i voiu face si eu parte!"
Si Abdalah palesce din ce in ce mai reu.

Se ducu pe o poteca angusta, ce s'ascunde
Intr' unu aleiu de cipri cu umbrele profunde,
Ca genii acestui tacutu si tristu palatu.
A lunei licarire misteriosu petrunde
Prin frundiele clatite de ventulu profumatu.
La finele acestui aleiu, unu cercu se face
De salcii plangatòre, locu plinu de doru si pace.
De paseri si zefire suave visitatu.
Acolo Oneisa inmormentata zace.
Amantulu se inclina, stâ mutu si nemiscatu.

Selim e in piciòre si sufletu-i suspina.
Totu dòrme in natura, si und'a cristalina
A Tigrului s'aude vuindu armoniosu,
In sinulu ei se scalda a cerului lumina
Si zefirii prin érba sioptescu misteriosu.
O cétia profumata peste campia trece,
Azurulu e mai dulce si aerulu mai rece,
Unu cârdu de filomele melodiòse cantu,
Cerescile pleiade incepu sè se aplece
A sarutá cu lacrimi acestu frumosu pamentu.

Emirii multu statura sorbiti d'a lor dorere.
Dar câtra miediulu noptii, Selim sioptá 'n tacere:
„E tempulu de repaosu! . . . destulu amiculu meu!"
Èr Abdalah respunse: „Scii tu câ n'am potere
Sè dormu de câtu cu capulu pusu pe mormentulu seu?
Aice-mi e seraiulu, in care potu a díce,
Câ aflu si eu pace, repaosulu fericu,
Câ-ci somnulu pentru mine nu e de câtu unu visu,
Unu visu in care cerulu, amorului propice,
Me duce langa dens'a, colo in paradisu.

„Si câtu sum de ferice in visurile mele!
 Cum ea-mi alina dorulu cu farmecile sele!
 Dar scurtu ce este visulu! Cand singuru me desceptu,
 Minutele vietiei mi-paru atátu de rele,
 Ca cum unu focu me arde si mistue in peptu.
 Dar tu nu ai vediut'o in rar'a-i frumusetie,
 Cu dulcele ei sufletu, cu dulcea ei junetie,
 Cum desmerdá vederea cu farmecile ei,
 Cum invocam totu ceriulu, ca pân' la betranetie
 Cu dulcea Oneisa sê trecu toti anii mei!

„Ah! de ai scîi, Selime, ce huria frumósa
 Ascunde acestu marmuru! O sórta nemilósa!
 Obradi-i dulci si rumeni tenebrele goniau
 Ca lamp'a care arde in nóptea negurósa.
 Cositiile-i undóse pe umeri se jocau
 Si negre ca ebenulu; unu gútu ca de gazela.
 Unu sinu rotundu si dulce ca columb'a rebela,
 Vestminte subtîrele de auru si azuru.
 Eu care am iubit'o, simtiu limb'a infidela,
 Cand vré ca sê descria divinulu ei conturu.

„Dar tu nu scîi nimica din cele intemplete,
 Asculta dar, Selime, si spune d'am dreptate
 S'asceptu ca o salvare tacutulu meu mormentu.
 Tu scîi câ cruciatii din tiermuri departate,
 Ca norii de locuste, cadiendu p'acestu pamentu,
 Schimbara in cenusia totu ce-au aflatu 'nainte.
 Tu scîi cum Oneisa iubiá p'alu ei parinte,
 Pe Saladin sultanulu de la Erusalimu.
 Ti-voiu nará caderea-i in câte-va cuvinte,
 Cadere gloriósa: cum toti o jinduimu.

„Dorindu ca sê-lu mai védia, o condusei indata
 Si o lasai cu densulu . . . O minte 'ntunecata,
 D'ai fi sciutu ce-ascunde noptosulu venitoriu!
 Cand am vediutu in urma cetatea 'ncongiurata
 De inamici multîme, misteriosu fiuru
 Mi-a strabatutu totu corpulu. Si cand neci o potintia
 N'am mai crediutu sê fia vai! pentru mantuintia,
 Cu sclavii mei indata plecai infuriatu
 Sê scapu pe Oneisa de ori-ce suferintia,
 D'a nu cadé in man'a ghiaurului turbatu.

„Cand ajunsei, Selime, fatal'a batalia
 De multu se incinsese si ca o vijalia
 Din ce in ce mai tare se intindea mereu.
 Spectacolulu acela m'aprinse de mania,
 Si invocandu din sufletu „Alah! Profetulu meu!“
 P'unu calu usioru si negru ca trasnetu sboru 'nainte.
 De patru ori ghiaurii-mi aretu unu peptu potinte,
 De patru ori îi sferam si peste densii sboru.
 Strabatu pana 'n cetate . . . Dar nu, nu am cuvinte
 Sê-ti spunu acelu carnagiu, ce tétu de omoru.

„Ori unde aruncu ochii, urgi'a e adanca.
 Aci e unu cadavru pe altulu, care inca
 Cu mórtea se mai lupta; mai colo prunci flamendi
 Sugu sinulu unorú mame, sinu rece ca o stanca;
 Mai colo femei cautu prin morti si prin murindi,
 Unu sotiu séu unu parinte, unu fiu, amantu, séu frate;
 Ér altele palite, de mórte spariate,
 Prin stradele umplute de sange si de morti,
 Uimite, catu scapare spre partile 'ndesate
 De lupta si carnagiu, ale cetátii porti.

„Ghiaurulu naintéza, cetatea e cuprinsa,
 Din patru pârti de flacari si venturi e incinsa.
 Cu sclavii mei indata alergu câtra palatu.
 Acolo e sultanulu si óstea lui invinsa,
 Incercu sê mai respinga asaltulu desperatu;
 Me punu cu elu alaturi si dâmu loviri de mórte
 Hainilor ce cautu ca in palatu sê pórté
 O mana predatóre, unu bratiu omoritoriu.
 Dar inamicii inse din ce in ce crescú fórté,
 Si rindurile nóstre cadu la pamentu si moru.

„Palatulu e in flacari. Unu tîpetu me trediesce . . .
 E dulcea Oneisa, spre mine navalesce,
 Urmata de o céta haina de impuri.
 C'unu bratiu o urcu pe calu-mi ce sare, sfoaraiesce,
 Cu iataganulu ageru restornu p'acei ghiauri
 In sangele lor negru. Toti sclavii langa mine
 Se luptu ca leopardii. Mi-facu o cale 'n fine
 Prin flacare si mórte, si esu, urmatu d'ai mei,
 Afara din cetate, luptandu-ne pré bine,
 Cu lancea fumeganda de sange si schintei.

„A resuflá poturamu p'o cósta inverdîta.
 Vediuramu semi-lun'a de cruce 'nlocuita . . .
 Unu sclavu aduse scirea câ Saladin e mortu
 Si la mormentu cu pompa regala, ne-audita,
 Fideli si ghiauri in doliu toti lu-portu.
 Ne mai avendu ce face p'acele locuri pline
 De sange si cadavre, de doliu si ruine,
 Plecai cu Oneisa si sclavii spre Bagdatu.
 Dar câtra murgulu serei, vediui câ dupa mine
 Ghiauri cu cai ageri goniau neincetatu.

„Vediendu-i o ideia mi-strabatu prin minte:
 Sê mi-tramitu soci'a cu câti-va sclavi 'nainte,
 Ér eu sê 'nfruntu in urma trufasii 'nvingatori.
 Ide'a fuse buna. Dar cand luai a minte,
 Putîni mai remasese din sclavii luptatori,
 Ca sê incepu o lupta d'alu carei fatalu fine
 Eram atátu de siguru, ce mórte pentru mine!
 La cai deduram gón'a, ca unu giretu sburamu:
 Campii, desierturi, ape, spelunci, paduri, coline,
 Abié pareau 'nainte, si 'n urma le lasamu.

„O nópte negurósa din ochii lor ne-ascunse;
 Ér noi gonindu fugarii prin locuri nepetrunse,
 Ajunseramu in fine spre dîua la Bagdatu.
 O dulce bucuria pe sclave le petrunse,
 Intorsi cand ne vediura. Dar multe-au lacrimatu,
 Că-ci sclavii mei perise mai multu de diumetate,
 Si multe inimi fura sdrobite, desperate.
 Din cei intorsi multi éra erau cumplitu raniti,
 Si ranele lor tóte de pulbere 'ncarcate.
 Cu inu, balsamu si apa toti fura lecuiti.

„In pré putîne dîle, toti tóte le uitase.
 Amorul Oneisei ce blandu me consolase!
 Dar intr'o demanétia priveam peste campfi
 Verdéti'a rejunita, că-ci nóptea multu ploase,
 Si florile cu iérba se insmaltau mai vfi.
 Alaturi Oneisa cantá din mandolina.
 De căta fericire simtiam viéti'a plina!
 Ah! pentru ce atunce n'a vrutu Alah sê moru!
 Din bratiile ei albe viéti'a mea senina
 Ar fi sboratu la ceruri ca visulu de amoru.

„Lumin'a matinala se reversá voiósa
 Pe 'ntins'a panorama ridenta, vaporósa,
 Cand atîntindu vederea vai! cătra orisonu,
 Vediui venindu in tropotu o ceta numerósa,
 Chiar din invingatorii anticului Sionu.
 Chiamai sub arme sclavii, si le esfi 'nainte.
 Totu mai aveam credintia in bratiulu meu potinte,
 De si putîni la numeru eramu pe langa ei.
 Ghiaurii 'naintara si sórele ardinte
 Din armele lor albe scotea mereu schintei.

„Fu crâncena lovirea si sangele síróe
 Scaldá campfi'a tóta ca undele de plóe.
 Eu me retragu 'naintea seraiului si luptu,
 Dar cét'a mea e mica, curagiulu mi-se 'ndóe.
 Ghiaurii-su multi la numeru. Cu iataganulu ruptu,
 Si fumegandu de sange, i inbrancescu in fine.
 Ei se retragu, dar unulu pasiesce cătra mine.
 „Emire, elu mi-díse, bravur'a-ti admirâmu.
 „Noi te lasâmu in pace, dar ceremu de la tine,
 „P'a lui Saladin fica. Pe ea o cautâmu.

„Gerardu, alu nostru duce, vediendu-o, s'aprinse
 „D'amorul ei, si 'ndata cetatea o invinse:
 „Spera s'o intalnéscă, dar tu o ai rapitu“ . . .
 Voi sê mai contine, dar vócea i se stinse,
 Că-ci c'o lovire capulu trufasiu i-am retezitu.
 „O vomu luá!“ strigara hainii de odata,
 Si lupt'a reincepe mai crancena, turbata.
 Oh! m'am luptatu Selime! Dar ce am reusitu?
 Cand am vediutu că mórtea cu degetulu m' aréta,
 Râgfi ca leopardulu d'unu sierpe 'ncolacitu.

„Din sclavii mei vr'o diece cu inim'a 'npetrita.
 Mai infruntau ghiaurii cu fruntea otielita.
 I lasu luptandu la pórtă si intru in haremu.
 Aflai pe Oneisa palida, despletita,
 Dar ca o hurióra picata din Edemu.
 „Ghiaurii vor rapí-o!“ strigai cu desperare,
 Si fara sê lasu tempulu s'aline-a mea turbare,
 Frumosu-i sinu ca crnulu cu lancea i-lu petrundu.
 Scaldata 'n sange, cade; morindu o sarutare
 Mi-cere, dar de gróza figur'a-mi ascundu!

„Cand sclavii toti cadiura, luptandu-se la pórtă,
 Ghiaurii navalira, dar vai! o affu mórta.
 Vor sê-i ridice corpulu, dar ca unu leu turbatu
 I fugarescu din loculu persecutatu de sórtă.
 Oh! pentru ce atunce, o mórte, m'ai crutiatu!
 In vanu cadeau sub lancea-mi de sange fumeganda,
 In vanu ca o leóica turbata si flamenda
 Me aruncam intr'ensii; neci unulu n'a voitu
 Viéti'a sê-mi repuna. Cu fruntea sangeranda
 Reintru in seraiulu de morti acoperitu! . . .

„Selime, de atunce eu n'am mai avutu pace.
 Cu bunurile vietiei ne mai avendu ce face
 Am impartítu averea la sclavii ce-au scapatu,
 Oprindu seraiulu numai in care dens'a zace,
 Si unde voiu, Selime, sê fiu inmormentatu!“
 Apoi tacu, ér lun'a dupa unu noru s'ascunse.
 Ah! póte că dorerea-i pe ea chiar o petrunse,
 Ea care 'n elu vediuse unu fericitu amantu,
 Cand órele fugóse, de doruri neajunse,
 Se inpleteau cu róse, cu mirtu si amarantu.

Tacerea lor fû lunga si pacea din natura
 Parea la somnu că chiama ori care creatura.
 Nu s'audiá in nópte pe campii aburosi
 De cătu latrandu ciacalii, a Tigrului murmura,
 Si ventulu cum suspina in cipri negurosi.
 Selim lu-ia de mijlocu si in haremu lu-duse,
 Sê se repaoeze pe o sofa lu-puse.
 Dar cólea pe seraiulu tacutu típa mereu
 Si presimtîri de mórte in sufletu le aduse.
 Pe ambi ii coprinse unu somnu adancu si greu.

Cand foculu aurei la orientu lucesce,
 Selim din somnu se scóla . . . dar Abdalah lipsesce.
 Pe Efraim intréba. I spune c'a esítu
 Cu multu 'naintea dîlei. Selim ingalbenesce:
 D'o presimtîre cruda-i e sufletulu sdrobitu.
 Strabate totu seraiulu, lu-striga, nu raspunde
 De cătu ecoulu váiei; pan' la mormentu petrunde:
 Acolo lu-zaresce pe marmura culcatu.
 Mantil'a lui cea alba figur'a i ascunde.
 Intocmai ca mormentulu e mutu si nemiscatu.

Figur'a-i desvalesce: e palida si rece
 Ca statu'a de marmuru . . . Unu lungu fiuru lu trece,
 Că-ci Abdalah emirulu Bagdatului e mortu.
 Nimicu nu mai aude din totu ce se petrece:
 A lui Selim dorere, freneticu-i transportu.
 Dar ce e moritoriulu pe a vietiei vale?
 Elu e ca pelerinulu pe o spinôsa cale,
 Cand uita pe o stanca vestmentulu lui de lutu,
 O suvenire plina de lacrimi si de jale,
 Êr elu mereu purcede p'unu tiermu necunoscutu!

Selim si cu Efraim mormentulu i sapara,
 Si langa Oneisa, plangandu, lu-asiediara.
 Apoi incalecu caii si fugu din acestu locu.
 Acî fatalitatea cumplita si amara
 A insemnatu puterea-i in litere de focu.
 Seraiulu si acuma se afla in ruine.
 Vederea lui desiérta intrista pe ori cine.
 Paingenulu cu firulu se 'ntinde in haremu.
 Gradinele intinse de lilieci sunt pline.
 Si vai! aceste locuri erau unu dalbu Edemu!

Liège, Juliu 8/20. 1866.

Gr. H. Grandea.

—*—

CEEA CE LI PLACE FETELOR.

(Novela. Urmare.)

Pe tempulu pe cand elu studiá la universitatea din Pesta, unu cunoscutu dintr'unu orasielu l'a rogatu sê mérga la unu tipografu si sê tiparésca o suta de invitâri la nunt'a ficeei sale, si totodata i si tramise o lista, in care erau insemnati toti aceia, la cari trebuiau a se tramite invitârile, rogandu-lu sê le si espededie respectivilor. Amiculu Florianu in nespus'a lui confusiune, in locu de invitâri la nunta, a tiparitu siedule de doliu, in cari a descrisu in tonu fórte petrundiatoriu dorerea parintilor pentru perderea ficeei lor. Cei invitati se presentara toti in doliu si tristi, dar ce mare fu mirarea lor, cand in locu de mórta, gasira o mirésa tenera, incantátore si gratiôsa! Toti cugetara, că invitarea la inmormentare fu numai o gluma curiôsa, inse mirele li esplicà, cumca aceea proveni numai din gresiél'a amicului Florianu. Fostu-au apoi risete!

Altadata i plesni in minte, sê mérga la unu cunoscutu, că-ci precum spuse, n'a fostu la elu de multu. Ajungandu la cas'a unde locuiá respectivulu intrebà de portariu, că a casa-e domnulu N.? Portariulu i respunde, că dio domnulu acela nu e a casa, si neci nu va veni a casa, numai din acea cauza simpla, că-ci a moritu.

Amiculu Florianu numai atunci si-aduse a minte că inca si densulu a fostu de fatia la inmormentare, ma acolo a tienutu si o cuventare funebrala.

Dar nu voiu continuá mai departe, me temu că dvóstre neci aceste nu le-ati crediutu, ceea ce n'ar fi minune mare.

La méssa mai vedemu pe domnulu notariu impreuna cu soci'a si cu sor'asa, cu carii avuramu onóre a face cunoscintia mai susu.

La capatâiulu mesei, intre mine si amiculu Corneliu siedea domnulu jude cercualu, unu barbatu cam de patru dieci si cincii de ani, cu o fisionomia aristocratica. Densulu de origine ar fi sê fia romanu, dar asîdere se tiene de aceia, cari nu mergu pe o cale cu ceialti romani, că-ci — precum spune cu fala — credulu lor politicu nu e si alu lui. Altfelu nu vomu perde tempulu vorbindu despre densulu mai indelungatu, de óra ce in istori'a presinte va avé unu rolu numai secundariu.

Conversatiunea — firesce — a cursu in limb'a magiara, si ast'a nu pentru că la méssa erau si căti-va magiari, ci din acea convingere clasica, ce este si acuma la multe familii romane din Ungaria, că limb'a romana nu e apta a o introduce in salóne.

Eu me delectam in scrutarea fisionomieii óspetilor. Soci'a dlui jude cercualu vorbiá dupa tactu, la unele intrebâri neci nu respundea, ci numai clatiná in modu aristocraticu capulu seu, aprobandu séu denegandu ce-va; cand suridea — că-ci neci odata nu ridea — grigea cătu de tare si-dechide gur'a, ca nu cumva sê observâmu că i lipsescu doi dinti. Fét'a ei, domnisió-r'a Lucretia erá in melancolia poetica, precum spunea erá chiar in momentul de inspiratiune, ceea ce dovediá si acea că nu vorbiá neci unu cuventu. Ovidu Zefirescu erá voiosu; spunea glume peste glume; ridea, anecdotisé, si intre aceste nu incetá a bé cumplitu, — erá aprópe de „momentulu genialitâtii.“ Amiculu Florianu erá ocupatu cu atare — chrisovu vechiu, si ast'a lu-confundá intr'atâti'a, încátu in locu de sare a pusu piparca in mancarea sa. Domnulu notariu mancá in linisce si cu unu ochiu se uitá necontentu la soci'a sa, carea siedea langa unu advocatu magiaru. Sor'a notariului conversá cu amiculu Corneliu, si se pareau a nu observá nimica din cele petrecute in giurulu lor. Domnulu jude cercualu se uitá cu placere a supra societâtii, din ochii lui poteai ceti, că se sentiesce multu ferice avendu atâtiá óspeti.

Cam pe la diece óre marele Ovidu Zefirescu se scolá si rostí magiaresce urmatoriulu toastu:

Ursi de mare. (Vedi pagin'a 333.)

Fiintia 'ncantatóre,
 Suava ca si-unu sóre,
 Marétia ca si-o luna,
 O angerésca juna!
 Adi tēner'a mea lira
 De tine se inspira;
 Dar mintea mea-e nebuna,
 Nu scie ca sē spuna
 Ce 'n sinulu meu nutrescu
 In estu momentu cerescu.
 Esci mandra si frumósa,
 Esci dulce gratíósa,
 Placuta si blondina,
 Ca sér'a lun'a plina.
 Acea-ti dorescu dar eu:
 Sē fi tu totmereu,
 Asié placuta, buna
 Ca adi, o dulce juna!

— Pardonu, domnule! — intrerupse domnisiór'a casei — iertati-mi a esî putintelu in chili'a laterala!

— Poftimu! — dîse Ovidu Zefirescu atinsu cam neplacutu, de óra ce astfelu fu nimicita tóta poesí'a lui la care se pregatise de doue septemani.

— Nu luati in nume de reu, dómnelor si domnilor, — dîse dómnu'a casei — astfelu sunt artistii si artistele; cand neci n'ai cugetá, chiar atunce li vine momentulu de inspiratiune poetica; apoi ar fi pecatu de mórte a nu te supune chiamárei domnediesci; prin asta cultur'a si omenimea ar perde fórte multu. Fetiti'a are chiamare poetica. Rabdati dar putintelu si nu spuneti, cá a facutu necuviintia, parasindu-ve. Are sē scrie atare poesíora. Cine scie, cá óre nu acestu opsioru i va castigá nume nemoritoriu pentru totdeauna?!

Trebuie sē laudu societatea, cá-ci la audiulu acestor cuvinte n'a risu nimene, cu tóte cá acésta ni-a constatu cea mai cumplita intaritare. Eu compatimiam pe sermanii parinti. Numai Zefirescu dîcea:

— Aveti cuventu dómna, eu asîsdere am din cand in cand astfelu de mominte de inspiratiune, si atunci parasescu tóte, cá-ci vócea musei mele e mai sacra mie decátu ori ce musica pamentésca. O! noi poetii suntemu espusi la multe neplaceri.

Amiculu Corneliu nu cutediá a se uitá in ochi la mine; nu mai potea de rusíne. Me intorsei câtra elu si i dîsei linu:

— Frate Corneliu, pentru fét'a acésta ai voitu tu sē te impusci?

Elu nu respunse nimica.

Peste unu patrariu de óra domnisiór'a verificatóre re'ntorná. Zefirescu continua toastulu intreruptu:

— Domnisióra! Lir'a mea e pré debila ca sē póta esprime sentimintele in acésta dî marétia, pentr'acea voiu continuá in prosa, dorindu-ve la acésta diua onomasteca, ca Parcele sē tórca indelungatu firulu vietii dvóstre!

Urmá unu „sē traiésca!“ din tóte partile. Zefirescu siediu cu indestulire fericita. Atunci se scolá domnisiór'a gratulata si incepú:

— Dómnelor si domnilor! Scriitoriulu francu a dîsu unu neadeveru mare, intarindu cá nu mai este o ideia noua, despre care sē nu fia scrisu candva literatii. Eu, dómnelor si domnilor, sum de opiniune contraria, si nu-mi pasa de locu de ceea ce dísera in privinti'a acésta Kant, Fichte si Börne, ci partinescu in câtu-va pe Hypocrates, de care Xenophon nu se deosebesce tare. Eu, dómnelor si domnilor, am o ideia de totu noua, ce nu se afla neci la Victor Hugo, neci la Shakespeare. Asta ideia e a seda pentru activitatea femeiesca unu cercu mai largu. O ideia sacra si marétia acésta! Scíu cá multora li va paré curiósá, si unii dóra voru ride de mine, dar dómnelor si domnilor, Sophocle asîsdere a patit'o asié, ómenii cari n'au priceputu profund'a lui intiepletiune au dîsu cá e nebu nu si chiar fiii sei l'au acusatú la tribunalu. Jugulu barbatilor e nesuferitoriu. Libertate deplina pentru femei! Acésta e devis'a mea pentru care voiu traí, sē ajungu chiar in cea mai delasata seraciá; cá-ci si atunce voiu avé acea mangaia-re, cá toti ómenii, cari si-au sacratu viéti'a pentru o ideia mare, au patit'o astfelu. Sermanulu Omer erá orbu, si pe strade, in locuri publice si-dechiamá poesiiile, numai ca sē póta traí. Renumitulu Xylander a vendutu observatiunile sale pentru unu taieru de linte. Miguelu Cervantes a moritu in saraciá fórte mare. Tasso erá atátu de saracu, incátu n'avea neci lumina la care sē lucre, ci la selipirea ochilor mâtiei sale si-scriá celebrele poesii. Asiu poté sē vorbescu multu despre objeptulu acesta, dar finescu, ne voindu a abusá de paciinti'a dvóstre. Vi ceru dar ajutoriulu, dómnelor si domnilor, pentru realisarea acestei idei. In asta sē traimu!“

Stimfátii cetitori mi-vor iertá, cá din nenumeratele citatiuni ale domnisiórei am uitatu câte-va si nu le-am produsu, — speru inse cá si de aceste s'au saturatu.

(Va urmá.)

Iosifu Vulcanu.

DRAM'A.

(Dupa Victoru Hugo.)

Poesi'a are trei etăti, od'a, epope'a, dram'a; — fiesce-care din aceste corespunde la o epoca a societății. Tempii primitivi sunt *lirici*; cei antici *epici*; cei moderni *dramatici*. Od'a canta eternitatea, epope'a solemniseza istori'a, dram'a depinge vieti'a: caracteristic'a celei d'antăiu este ingenuitatea, a celei d'a d'ou'a simplitatea, a celei d'a trei'a veritatea. Rapsodii facu transitiunea de la lirici la epici, romantierii dela epici la dramatici. Istoricii se cufunda in epoc'a a d'ou'a, cronicarii si criticii in a trei'a. Personele odei sunt colosi: Adamu, Cainu, Noie; a le epopeii, — giganti: Achile, Atreu, Oreste; ale dramei sunt omeni: Amletu, Macbetu, Otelo. Od'a se nutresce cu idealulu, epope'a cu grandiosulu, dram'a cu adeverulu. Bibli'a, Omeru si Shakespeare sunt sorgintii acestei poesie triple.

Aceste sunt diversele fisionomie ale cugetării in diversele ere ale omului si ale societății, si daca esameni o literatura in particulariu séu tôte litteraturele peste totu, ajungi la unulu si acela-si rezultatu: că adeva poetii lirici au fostu naintea celoru epici; cesti din urma naintea celoru dramatici. In Franci'a, Malesherbes a fostu naintea lui Chapelain, acest'a nainte de Corneille; in betran'a Grecia, Orfeu fu nainte de Omeru, cest'a nainte de Eschilu; in cartea primitiva Genes'a nainte de regi, cestia nainte de Iobu, pre scurtu bibli'a nainte de Iliada si acést'a nainte de Shakespeare. Societatea canta cea ce si-imagina, enara cea ce lucra si depinge cea ce cugeta. In natura si in vieti'a totulu trece prin cele trei fase ale liriceii, epiceii si dramei, de ora-ce totulu nasce, lucra si móre.

Dram'a e poesi'a perfecta. Od'a si epope'a contienu germinele, ér' in drama se resolve poesi'a moderna. „*Paradisulu perdutu*“ a lui Milton nainte d'a fi epopea a fostu drama, si Dante Alighieri scrise cu pén'a-i de bronzu pe frontispiciulu monumentului seu gigantic „*Divina Commedia*“ ca si cum instinctulu geniului seu l'ar' fi facutu sé intieléga că poem'a sa nu e decātu o enaratiune a dramei, si neci decātu a epopeei.

Din diu'a candu s'a dîsu omului:

Tu esti compusu din d'oue nature: un'a peritóre, alt'a nemoritóre; un'a carnala, alt'a eterica; un'a supusa dorintieloru, lipsei si pasiuniloru, alt'a naltiată pre aripile imaginatiunii si ardórei, acést'a plecata totu deun'a cătra pamentu, mam'a sa, cealalta inaltiată spre ceriu,

patri'a sa, — din ace'a di dram'a fu creata. Poesi'a creata de relegiune, poesi'a tempiloru nostri e *dram'a*; caracterulu ei e *realulu*, realulu ce se nasce din combinatiunea naturala aloru d'oue tipuri: sublimulu si grotesculu, cari si-dau man'a in drama, ca in vieti'a, ca in poesia, fiindu că adeverat'a poesia, poesi'a perfecta stă in armoni'a opusetiuniloru.

I. C. Dragescu.

SAMUMULU.

De câte ori au laudatu ceriulu azuru de la média-di, de câte ori au pretiuitu peste mesura leniscea resaritului, de câte ori au depinsu poetii umbr'a divina a padureloru de palmi, pe langa tôte că si climatele aceste fericite au serio-sitatea, tristéti'a, morositatea si fiorulu loru.

Pe la noi inca sunt vífóre, si, precum au aretatu mai multi ani, destulu de crancene si puternice. Arborii sfasiati si doborit'ne dau destule esemple. Inse d'inaintea acestoru vífóre potemu sé scapâmu, daca cercâmu vr'unu edificiu tare, séu daca suntemu in padure, si fugimu sub nisce tufe dese, séu daca ne culcâmu pe pamentu. Inse cum se scapi, cum sé te mantuesci de vífórele desierturilor?

Numai in tieretele acele se afla desierturi, unde a domnitu odata cultur'a cea mai inalta. Unde natur'a e lasata de sine, si lucra de sine, acolo nu affi desierturi. Desierturile se facu si se forméza numai in decursu de mii de ani, si atuncia inca numai asié, daca isvórele au secatu din caus'a nimicirei padureloru, daca plantele de o categoria mai mica au peritu, daca animalele tôte au disparutu. Sub influinti'a continua a osigenu-lui petrele cele mai tari, mai aspre, s'au sfarimatu, si asié s'a formatu pulverea si arin'a aceea de o cantitate necuprinsa, care din tempuri eterne acopere mai multe mii de miluri patrâte, pre care mintea omenésca, pe langa tóta staruinti'a sa, nu le va poté folosi neci candu.

Pulverea de pe desierturi e fórte menunta si fina, e de colóre rosia, séu galbena-rosia, si consta de totu din cremine. Toti cunóscemu soliditatea creminii, care resiste mai la tôte acidele, inca neci in ap'a imperiala nu se disólve, inaintea careia si aurulu si-pléca capulu; si ea fu totusi sdrobita sub influinti'a aerului, si a devenitu pulvere si arina, pre cari le pórtă ventulu dupa placu. Pulvere si arina ni incungiura tôte monumentele vechi, precum piramidele, ruinele Ninivei, Palmira, Tentiris, Hermopolis, Edfu s. a. ca pre nisce semne ale inganfărei ome-

nesci; ele mai stau inca, aceste ruine, ca si cum aru voi a ni spune: Paditi-ve de cetatile mari! Acolo, unde a fostu odata Babilonulu, nu mai affi decatu nisce gramadi de ruine, pe cari se preambila siacalulu si alte animale selbatice.

Pulverea desierturiloru, marturisindu sin-ceru, nu e nici odata in lenisce. Mai bine potemu observá acést'a la ruinele Egiptulu, ce sunt cutrupite si culcate la pamentu de diumetate, si se sfarima prin venturile cele mai mici si line. Arin'a sfarimata incetu-incetu se totu impinge ingiosu, formandu mai in urma o columna, ce din ce in ce se latiesce, si apoi stâ pe locu. Si la noi se forméza, in dilele cele mai calde, ventose, cari aredicandu cu sine pulvere si arina, le póta pana la o inaltime de o suta de petióre, si incetandu apoi ventosele, pravulu cade ca plóia giosu, si imple aerulu de unu elementu innecatoriu si nesuferitu. Inse ce diferentia intre ventosele nóstre si intre cele de pe desierturile Arabiei, despre cari numai atunci ne-amu poté face ideia, daca amu fi siliti sê caletorimu vre-o data pe acolo intre nisce vifóre si tempestâti, cari cercetéza adese ori locurile acele.

Unu caravanu trece prin desiertu. Camilele si asinii sunt incarcati fia-care dupa puterea loru. Unu calu póta pre unu calaretíu, care doresce dóra si de dóue-dieci de dile sê ajunga la atare oazu, la atare verdétia, unde sê se póta odigni, sê póta affá adapostu pentru membrele sale ostenite, si orizontulu nu i aréta, giuru-impregiuru, decatu tierin'a si pulverea rosia si fierbinte, cu care s'a luptatu de atât'a tempu, si se pare a desperá de a le poté bravá. Caldur'a si fierbintiél'a e nesuferita; nu asuda mai multu; pielea i este séca si stórsa, si s'ar' despica a buna-séma, daca nu o-ar' unge cu atare oleiu, care sê o tiena móle; respirarea inca i cade cu greu; neincetatu si-indrépta ochii câtra ceriu, câ dóra va observá atare nuoru, care lu-va umbri si i va face recóre. Cátu de neastemperatu doresce ca sê vina o plóia care i-ar' udá vest-mintele pâna la piele!

Inse nu se aréta neci unu nuoru, atmosfer'a e grea, respirarea i-se innéca.

Dar' vedi numai, câtra a média-di se in-noréza! Dóra va fi molcomitu acuma caletoriulu nostru dupa atât'a suferintia! Dar' neci vorba, — pentru câ line'a acea intunecósa si-inschimba colóreá, ea devine rosia. Din ce in ce se innaltia, necurmatu se latiesce, si in proportiunea in care se cobóre, se stramuta si azurulu ceriului. Mai antâiu devine posomorita, apoi trece, im-plendu-te de gretiéla, intr' o colóre verdia.

Camilele si caii sunt neodigniti, si si-tienu capurile in susu, conducatorii caravanulu cauta cu ingrigire in pregiurulu loru, inca numai asinii incarcati si-continua pasii filosofici cu capurile aplecate. Caii si-intorcu nârile câtra apusu, gaurile nâriloru li-se deschidu mai tare, ei simtiescu, câ de acolo se va escá ventu, si caravanulu intregu, stimulat de nu sciu ce instinctu internu, incepe a-si silí pasii; si daca conducatorii n'aru avé grige de elu, intr'unu minutu s'ar disólve, si ar' fugí fia-care in câtrâu va vedé cu ochii.

Dar' velulu rosieticu de negura totu mai multu se redica câtra apusu, inaltindu-se de ce in ce mai iute. Sórele intr'atat'a se ascunde intr' unu nuoru intunecosu, câtu abié mai luminéza, dar pentru aceea neci decatu nu e mai frigu, ei din contra caldur'a, fierbintiél'a, si nesuferintia aerului totu mai tare cresce, asié câtu abié póte omulu respirá!

Viforulu cumplitu cu tóta turbarea sa, acum aredica cu sine tierina, acum se infatísiédia ici, acum d'incolo, acum ataca caravanulu din tóte partile. Dar' cine ar' fi in stare a-lu descrie?

Aerulu, ce intru inceputu erá verdíu, acuma capeta o rosietia ca de focu, si sórele asié o strabate cu lumin'a sa, ca unu plumbu de focu, ce totu omóra si arde ce numai intalnesce. Valuri cumplite de pulvere cadu giosu si se 'naltia de cincí ori, de diece ori mai susu decatu piramidele; tóta atmosfer'a nu e alta decatu unu amestecu infioratoriu alu viforului si alu pulverei; aci jace o camila incarcata, acole cade ceealalta, d'in colo si-intinde mululu petiórele câtra ceriu tremurandu pana in osu in luptele si suferintiele sale extreme, asinulu, pierdendusí curagiulu, s'a tavalitu de sine, si numai calulu vre inca sê scape folosindu-si puterea si iutímea, in cari se mai increde.

Si inca totu se mai 'naltia, totu face valuri si se sucesce viforulu ce nu mai vré a se aliná, inca se totu mai inpingu un'a pe alalta gramadi de pulvere, se amesteca un'a cu alt'a, pana ce asié sunt de dese, câtu diu'a se facé nópte, nópte infioratória, rosia, ardiatória, ce te topesce! . . . Si omulu nu vede fiorulu, nu astépta ajutoriu; despoiatu de simtiuri si de consciintia a cadíutu giosu ametítu; totu caravanulu se nimicesce, viforulu ajunge si pe calulu ce voiá sê scape prin fuga, si cade la pamentu obositu; pulverea se sucesce totu cu mai mare putere, viforulu forméza munti de pulvere, i strapórta, i aduce éra inderetru, pana candu a incetatu, s'a nimicitu tóta viétia . . .

In demanéti'a următoria numai nisce grămădi mici de pulvere ti-dau de scire că aicia jacu calareti, camile, toti innecati. Sórele éra resare in demnitatea sa de mai nainte, si desiertulu acuma e mai neamblatu, mai mortu, ca mai 'nainte.

Ventulu acestu infioratoriu se chiama *Samum* séu *Samiel*; si nu ne potemu mirá neci decátu, daca egiptenii cei vechi au disu că acel'a se nasce de la Jyphonu, éra persii au tienutu că Arimanu lu-tramite; dinainte lui nu se dá scapare, inca neci atunci candu te apuca la marginele desiertului.

Emiliu Marcu.

Ursii de mare.

(Vedi ilustratiunea de pe pagin'a 329.)

Locuitoriulu celu mai infricosiatu alu medie-nopții mai de susu este ursulu asié nùmitu de mare (ursu maritimus); elu si-casciga préd'a atátu pe mare câtu si pe uscatu, repedându-se cu o iutîme de fulgeru a supra ei. In famili'a ursiloru, care atâte specie cuprinde in sine, puțin se afla numai, cari l'aru poté întrece cu puterea séu cu marimea. Intre ursii, despre cari vorbimu, se afla de aceia, cari au o inaltîme de 4—5 picioré, si o lungime de 8—9 picioré, pana candu greutatea li este de 16 centene.

Se vedemu in ce se deosebesce de alti ursi continentali. Perulu lui e albu, si trage a galbinú, trupulu i este mai lungu si mai subtîre, capulu mai angustu, fati'a mai drépta, limb'a i este veneta-intunecósa, urechile scurte, grumazii mai mici, picioréle mai scurte si talpile picioréloru invescute cu peru lungu; insusîrea acésta din urma lu face capabilu sê póta amblá siguru si pe ghiatia.

Patri'a lui e Americ'a média-noptiala, mai cu séma litoralulu de la Hudson si Labrador, partîle de a média-nópte ale Groenlandíei, Spitzbergului si Siberiei; are insusîrea că fôrte a rare ori se departa de litoralele mârei, si inca si atunci numai puțin. Altmintre si-afla nutrementulu seu atátu in mare câtu si pe litoralele mârei. E de insemnatu cum si-pune ghiórele pe foca, ca sê-si aline fómea. Candu o vede tavalita pe ce-va resipitura, se arunca in apa, si apoi se apropia de ea; se astupa sub apa lasandu-si numai capulu a fara ca sê póta respirá. Déca s'a apropiatu, atunci se repediesce cu o saritura aspra a supra predii sale, si o prinde; inse chiaru candu ar' vre sê scape de elu cu fug'a, ursulu o urmaresce câtu de departe si pe mare. Nu este vr'unu animalu, cu care sê nu se nutrésca, dar, ce e mai multu, manca si mortatiuni candu e silitu; si daca nu-si capeta nutrementu din remnulu animaleloru, atunci traiesce si cu vegetale, plante, radecini s.

a. Candu e in prinsóre, i placu mancâri mestecate mai bine, si i place mai cu séma panca. Carnea nu o manca ca canele séu ca mîti'a, culcandu-se giosu si stringundu-o intre picioré, fára stâ pe ea, si asié imbuca din ea nesatiosu. Mai frumosu e ursulu de mare in lun'a lui maiu; perulu lui nou stralucesce pe tempulu acest'a in colórea cea mai curata alba; inse de ce se apropia mai multu érn'a, de acea i devine imbracamentulu mai spirítu si mai ruginosu. Pe pantece si in partea din dere-retru i este perulu mai mare, ér pe alte pârti e inca mai micu decátu la alte specie de ursii, dar' atát'a e de desu, câtu ap'a neci candu nu póte strabate la piele; de l'ai udá câtu de tare: pielea i remane uscata. Asié se crede de comunu, că ursulu de mare neci nu se simte bine, de nu se póte scaldá in apa rece ca ghiati'a, séu celu puțin de nu lu lasi in clim'a sa rece. Inse asertiunea acésta nu e pré fundata. Ursulu de mare inca poftesce, ca macar' ce alta creatura, din candu in candu radiele vivificatórie ale sórelui; si inca numai in atari impregiurâri póte fi intregu si sanetosu. E constatatu, că daca ursii acesti de mare, fiindu captivi, se tienu mereu in apa rece in clim'a acea frigurósa, devinu morbosu si in graba pieru. S'au vediuu ursi de acestia patimindu din caus'a recelei; si tienundu-se in locu uscatu si caldu, éra si-au recapatatu sanetatea. Firea ursului de mare asémena de totu firei celorlalte specie de ursu; elu personifica stupiditatea si puterea selbatica in gradulu celu mai mare. Ursului neci candu nu te poti increde; abié te ici pe séma, candu erumpe indata furórea si man'a din elu. Si ursulu de mare posiede mai cu séma insusirea acést'a. A rare ori lu poti imblândi, si si atunci numai candu lu prindi ca puiu.

Ursii acestia sunt periculosi si pentru caletorii de mare, desi nu potemu crede de adeverate tóte câte se vorbescu de ei.

Mai periculosu e animalulu acest'a candu lu necasiesce fómea; locuitorii litoraleloru ai Islandíei si Norvegiei se implu de cutremuru, candu vedu in atare di frumósa, că ospetulu acestu crancenu stâ inainte loru. Se intempla adeca, că vr'unu atare ursu de mare, odignindu-se pe unu sloiu de ghiatia alu mârei polare, asié de parte e portatu câtu n'ar fi potutu ajunge acolo prin innotare, si petrecandu de multe ori septemani intregi pe mare, se trediesce odata la atare litoralu, si amaru de caletoriulu nenorocitu, pre care lu intalnesce dupa atát'a ajunu. Pe langa tóte persecutiunile, carora este espusu ursulu de mare, se afla totusi in numeru destulu in partile polare. Ursói'a féta de comunu in lun'a lui martiu doi pui; petrece tóta érn'a intr'o pestere, ce si-a cercatu inca in tómn'a de mai 'nainte; masculinii si-continua si pe tempulu acest'a aventurele. Ursói'a si-iubesce puii afara de modu, i apera cu unu curagiu nespusu, se si sacrifica pentru ei, si i nutresce si in captivitate. Ursii de mare nu se pré sporescu in captivitate, inse la acést'a este prospectu, considerandu es-

perimentările ce s'au facutu pan' acuma in gradin'a zoologica din Colonia.

In gradin'a acést'a se gasescu dóue parecchi fórte frumóse de ursi de mare; pre acestia i represinta ilustratiunea nóstra, dupa desemnulu unui artistu escelinte.

GAETANO SFERRA.

Novela de A. Dumas.

(Finea.)

— „Tu nu scíi, fiule, dar acum toti ómenii sunt convinsi, câ nu tu ai omoritu pre Morelli, ci ucigatoriulu de ieri, care sémena multu cu tine. Judele a demandatu intardiarea spendiurârei tale.

— „Lauda lui ddieu! — eschiamai — dar' mai bine mi-ar' fi parutu déca mi-s'ar fi adevéritu altmintre inocinti'a.

„Tóta diu'a trecù prin intrebâri nóue. Eu un'a aveam de respunsu numai: câ nu m'am departatu din prinsóre. Veghiatorii, d'altmintre, mai bine sciau acést'a ca ori si cine. Preotulu intariá, câ m'a lasatu dupa patru óre cu câte-va minute, éra parcalabulu, câ lantiurile mi-au fostu totu pe petióre. Judele m'a lasatu in pace de câtra séra, si dícea celoru de fatia câ trebuie sê fia o insielatiune mare in lucrulu acest'a, mai incolo eschiamá, câ nu póte inca pronuncia júdecata adevérata.

„Intr'alta dí m'au dusu, ca sê me infatisieze cu dta, capitane! Aduci-ti a minte inca de scen'a aceea? Dta m'ai cunoscutu. Nimicu nu potù fi mai folositoriu pentru mine, decâtu siguretatea acea, cu care intariai, câ eu te-am vulneratu. De ce erau mai sigure cuvintele dtale, d'acea eram eu mai nevinovatu.

„Nu m'au lasatu liberu. S'a inceputu investigatiune nóua. Judele intardiá lucrulu de pre o dí pre alt'a. Capulu lucrului e — dícea elu — cumcá eu traiescu, celelalte voru veni cu tempulu.

„Asié trecù unu anu, unu anu sempiternu. Dupa ce s'a implenitu anulu, judele a devenitu morbosu, si érá vesteá, câ mórtea lu-va scapá de morbulu seu.

„Lena lu-cautà pe patulu mortii, si mi-rogá libertatea. Judele totu a mai voitu a intardiá. Inse Lenei i-a succesu a castigá chiâile prinsórei.

„Venì la mine in mediulu noptii. Eu cugetam câ visezu; nu o-am vediutu de unu anu. Mai câ n'am moritu de bucuri'a intalnirei. Cu dóue vorbe mi-a spusu tóte, si inca si aceea, câ neci unu momentu n'avemu de perdutu. Dup' aceste s'a dusu inainte, eu o urmam. M'a condusu in cas'a sa. M'am dusu éra prin strad'a acea, in care s'a intemplantu lupt'a; éra am vediutu pét'a de sange, si éra fusei in chil'a acea, in care a jacutu mortulu. Am fostu ascunsu tóta diu'a in chil'a acea, unde a plansu Madonna. Servitorii amblau ca mai 'nainte in

susu si in giosu prin chil'a, dar' nu scíá neci unulu nemica. Lena a petrecutu partea mai mare a dílei cu mine inchiandu-se mai de multe ori in chil'a de dormitu, si fiindu câ si mai 'nainte acolo si dícea rogatiunile, nu cugetá nimene nemicu.

„Sér'a m'a lasatu, si numai câtra diece óre s'a rentorsu.

„Tóte-su bine! — eschiamá ea — si mi-a spusu câ a aflatu unu capitane, care me va duce in Sicilia.

„Eu acù nu me potu duce cu tine; — continuá ea, — déca amu disparé de o data amendoi, secretulu nostru ar' fi cunoscutu totorora. Dù-te tu antâiu; peste patru-spre-diece díle si io voiú fi in Messina. Acolo ne vomu revedé éra in claustrulu carmeliteloru.

„Eu am vrutu sê caletorimu de odata; presentiam ce-va fatalu. Ea a remasu detiermurita langa planulu seu, si intariá din tóta credinti'a, câ nu voru trece neci trei septemani, pana candu vomu fi éra la olalta. Am lasatu dupa voi'a ei.

„Érá o nópte négra; am lasatu cas'a Lenei fâra ca cine-va sê me fi observatu, si tienuramu câtra coltulu San Giovanni. Aici, dupa promisiunea dtale, ne asteptá o luntre. Ne-amu imbratfisiatu inc'odata; eu nu me poteam despartí de ea, voiám sê o aducu cu mine; am plansu ca prunculu; tóte mi-spuneau, câ nu o voiú vedé mai multu. Resbunarea domnedieésca me persecutá!

„M'am pusu pe nai'a dtale, dar, precum poti cugetá, nu poteam dormi de feliu. Am esítu din chil'a, ca pe acoperisiu sê respiru mai liberu, si te vediui pre dta acolo!

„Dta scíi tóte, ce s'au intemplantu din momentulu acest'a. Mai bine am vrutu sê me luptu cu dta, decâtu sê-ti spunu ce am marturisu acuma. Déca mi-ai luatú vícti'a, ti-depunu si secretulu, care a fostu legatu de vícti'a mea; dar sê nu credi, câ pentru acea nu ti-am marturisu tóte aceste inainte de duclu, câ m'asiu fi temutu de tradare, nu, eu nu me temu de mórte, ci am voitu cá onórea Lenei se fia nevatemata; acum, candu domnedieu mi-a tramisu in dta pre resbunatoriulu fapteloru mele, credu câ-ti potú incredintiá cu tóta siguretatea secreiulu meu. Domnedieu n'a vrutu, ca eu, frangatoriulu legiloru casetoriei, sê fiu de dóue ori ucigatoriu, si sê gustezu nepedepsitu pacea, care mi-o cumpará amant'a mea cu banii sei. Intinde-ti, dle capitane, man'a! Érta-me, precum te iertu si eu!“

Mi-am intinsu aman'a, si sentíi o emotiune profunda.

I-am datu inca din beutur'a aceea dóue lingure pline; si-a deschisu ochii, dar si-i miscá numai ca unu nebunu. Din momentulu acest'a pronuntiá numai nisce cuvinte fara intielesu, mestecate cu ruga si cu blaste-muri. Sér'a la nóue óre a moritu. In urma a datu lui Girolamo epistol'a ce a adresatu amantei sale, Lena de Morelli.

Si ce s'a intemplantu cu femeea acea tenera? —
intrebai de capitaniu.

— Numai cu trei ani a traitu mai multu decâtu
Gaetano Sferra, — respunse elu — a moritu ca calu-
garitia in claustrulu Carmelitelory din Messina.

— De multu tempu s'au intemplantu lucrurile
aceste? — intrebai de capitaniu.

— De atunci acù — respunse aducandu-
si a minte.

— Asta-di chiaru noué ani sunt de atunci — res-
punse Pietro.

— De atunci — adause guvernariulu — in tem-
pulu acest'a totu de una e viforu pe mare.

— Precum a fostu si viforulu nostru? — intrebai.

— Firesce. Eu nu sciu ce sê fia — dîse Pietro
— dar' din tempulu acel'a pana 'n diu'a de asta-di, daca
suntemu pe mare, avemu totdeauna tempu viforosu.

Trad. de

Grigoriu Moldovanu.

ILÉNA.

(Romantia.)

Langa cas'a dalba, mica,
Gradinuti'a mitutica
E cu flori infrumsetiata
De Ilén'a intristata.

„Cresceti dalbe floricele,
Precum cresce a mea gele!
Asiu avé o sôrte buna
Sê moriu cu voi dimpreuna!“

Langa satu, pe lang'o cale,
Este-unu cintirimu la vale,
Unde 'n mormentu nou sapatu
Jace scumpulu ei amatu.

Ilenuti'a balaióra
Stringe flori din gradinióra,
Le 'mpresóra spre mormentu:
„De-asiu fi si eu in pamentu!“

Langa cas'a dalba, mica,
Gradinuti'a mitutica
Nu-e cu flori infrumsetiata
De Ilén'a intristata.

Langa satu, pe langa cale,
Intru cintirimu la vale,
Unu mormentu nou s'a sapatu,
Ôre cine-a repausatu!

Sigetulu Marmatiei,

J. Popu.

Ce e nou?

* * * (*Diel'a Ungariei*.) — dupa cum ni spune o
fóia din Viena — se va conchiamá numai in lun'a lui
noemvre.

* * * (*Din muntii apuseni ai Transilvaniei*) primira-
mu o epistola, in care mai multi intieliginti romani de
acolo intréba de ordinariatulu metropolitanu din Bla-
siu, cand va esí fói'a cea promisa? Anume ordinaria-
tulu numitu dede asta primavéra unu cerculariu, in
care provocà pe dnii preoti de a se prenumerá la o fóia
politica-besericésca, ce fu sê iésa in 1 iuliu. Se si pre-
numerara mai multi, fói'a inse nu mai aparù. Prenu-
merantii dara ceru séu fóia séu a li se remite banii.

* * * (*Teatru romanu in Zarandu*.) Ni se scrie din
Halmagiu, câ dilele trecute ratecira si pe acolo câti-va
„apostoli ai natiunalitâti magiare“ — séu dîcandu mai
bine, nesce comedianti, si incepura a sili moralicesce
pe publicu, de a se aboná la siese representatiuni teatrale,
promitendu câ dóue piese se vor representá in limb'a
romana. Mai multi dintre romani se si abonara, spe-
randu câ in câte-va seri vor avé si ei teatru romanu.
Apoi se 'ncepura representatiunile, dar neci o piesa
romana nu se mai aduse pe scena, din contra domnii
„apostoli“ incepura a cantá nesce cantece unguresci
fôrte nimerite pentru Zarandu, cum e: „Câtu-e lumea
de mare si lata, nu-i gasi parchie la nati'a unguresca,“
etc. Firesce câ romanii au si aplaudatu cumplitu.

* * * (*Coler'a in Buda-Pesta*) cu inceputulu septe-
manei trecute éra-si incepù a grassá mai tare, dar in
dilele din urma, fiindu tempulu mai rece, scadiu in câ-
tu-va. Totu-odata primimu scirea trista, câ in comita-
tulu Aradului si alu Temisiórei asîsdere se ivira casuri
de colera.

* * * (*Grigoriu Czuczor*.) poetu si filologu magiaru,
a repausatu in Pesta la 9 sept. Respeptivulu — insar-
cinatu de academi'a scientifica magiara — de dóue-
dieci de ani a lucratu la compunerea vorbariului etimo-
logicu alu limbei magiare. Vorbariulu pana la liter'a
L a si esitu.

* * * (*Denumiri*.) La cancelari'a aul. transilvana
s'a denumitu: Dr. Iosifu Gallu, pana acuma adjunctu
in conceptu, de concipistu aul. actualu, éra Dr. Aure-
liu Brote de adjunctu in conceptu.

* * * (*Bravulu nostru barbatu*) dlu Vincentiu Babe-
siu petrece la scaldele din Mehadia.

* * * (*Domnitoriulu Romaniei*.) dupa o caletoria fa-
cuta in Moldova ajunse éra-si a casa si trase de locu la
palatulu de la Cotroceni.

Literatura si arte.

* * * („*Ordinea*“) este titlulu unui nou diariu apa-
rutu de curendu la Bucuresci. care ese de trei ori in
septemana sub directiunea unui comitetu compusu de
dd. Lascaru Catargiu, Georgiu Costa-Foru, principele
Demetriu Ghica, Aristidu Pascalu, principele Ale-
sandru Stirbeiu, Manolache Costache si Constantinu
Brailoiu.

* * * (*Teatrulu din Bucuresci*.) Guvernulu Romaniei
predede directiunea teatrului romanu din Bucuresci
artistului Dimitriade. Sperâmu, câ de-acuma 'nainte si
dram'a natiunala va inflori, si nu se vor representá mai
totdeauna nesce efemerii francesci.

Din strainetate.

** (*Din Copenhaga*) se scrie, că princes'a Dagmar va caletori în Rusia în septeman'a din urma a lunei prezente, unde apoi — precum se știe — se va cununá cu moscenitoriul tronului. În 7. septemvre se dede în fortare'ti'a Christiansburg unu fôrte stralucitu balu de curte în onôrea despartîrei princesei Dagmar, la balu fura invitate cam vr'o 1200 de persóne.

** (*Unu soldatu prusescu*) cu începutulu bataliei trecute plecandu la tabera se despartí cu ochii inundati de lacrimi de catra tēner'a si pré iubit'a sa socia. „Oh! fi-mi vei credintio'sa?“ întrebà elu în momentul despartârii. „Pana la mórte!“ — respunse ea. Ostasiulu plecà. Nu peste multu nevést'a primí scirea, că barbatulu ei a moritu. Dóue septemani planse serman'a necontentitu, ér a trei'a septemana — mori de dorere? — Ba, ci se — maritã dupa altulu. Cu finitulu bataliei sosindu regele cu o parte a armatei a casa, toti din Berlin, asié si nevést'a nóstra impreuna cu barbatulu seu esîra inaintea orasiului spre a vedé intrarea armatei triumfatóre. Dar grósnica fu suprinderea nevestei, cand între soldati diari pe barbatulu ei celu d'antâiu, despre carele a primitu scirea, că a moritu. „Mai bine sê ffu moritu în batalia, decâtu sê afiu, că tu devinisi nefidela!“ — suspinã sermanulu ostasiu insielatu.

** (*O femeia renumita*) se ivi vér'a acést'a în Scotia. Dens'a ambla din satu în satu si adunandu poporulu i tîne vorbiri despre felurite obiecte, asié si despre religione. Finindu discursurile sale are datin'a a invitá pe ascultatorii sei la dispute dogmatice. Preotii din Scotia neci nu se mbia ca grecii la inchisóre, ci se apuca delocu a-i pune întrebâri incurcate, inse ea respunde frumosu la tóte întrebâri.

** (*Cum se inavutiesce omulu!*) Ponsin în Paris erá unu protegiatu alu lui Dumas fiulu, de óra ce inse nu potea traí precum doriá elu, deschise o parfumeria si anuntia, că densulu în unele bucâti de sapunu a pusu câte unu Napoleons d'or, ceea ce intru adeveru si facu. De locu dupa publicatiunea acésta bolt'a lui totdeauna fu plina de cumperatori, fie-care doriá sê capete bucat'a cea cu galbenu. Intr' aceste inse Ponsin deveni omu avutu si ridea numai de dorint'a altora d'a deveni si ei avuti.

** (*Cate fete frumo'se sunt în Berlin!*) Fetele cele frumo'se, cari voru avé de a predá cununele de stejeru trupelor prusesci la intrarea lor în Berlin, sunt acuma tóte alese, si intru adeveru sunt cele mai frumo'se modele de frumsetie ale secului frumosu de acolo. Comisiunea insarcinata de a alege fetele cele mai frumo'se, a avutu multu de lucru pana ce au potutu capacitá pre câte una nu pré frumo'sa, ca sê remana a casa, — câ-ci indata ce se facu apelu la cele „frumo'se“ ca sê primésca a supra loru sarcin'a incununârii: tóte fetele alergara a se insinúa, par' câ în Berlin neci n'aru fi alte fete decâtu totu — frumo'se.

** (*Generalulu Murawieff*), cunoscutu publicului cetitoriu din rescól'a polóna suprimata în anulu 1863 a moritu. Fôrte putîni ómeni se vor gasí, cari se dica la mormentulu acestui omu cruðu: Fie-i tierin'a usióra!

Gacitura numerica.

De Ioane S

2.1.16.11.7.6.13.14. Vi-o poftescu io ast'a vóue,
9.10.5.20.11.14.17.18.13.12.7.24. Prinde ne-ar' bine si nóue.
2.23.11.17.24.2.8.13.14.24.25. Candu le numeri sunt chiaru nóua.
19.9.16.21. Candu formedia D. e nóua,
17.4.3.19.21. } Ni trebue amendóua,
4.9.19.7.9.14.1. }
7.18.22.21. Noi avemu atunci candu plóua;
4.19.3.4.12. Siede multu tempu totu pre óua
2.3.14.24. Venindu elu nu este róua
1—25. } Arétiá vietia nóua
} Se 'nflorésca ani — mii nóua.

Deslegarea gaciturei numerice din nrulu 26: „Andrieu Mocioni.“ Deslegare buna primiramu de la dómnele si domniórele: Emilia Cadariu, Juliana Petri, Catarina Craciunescu n. Sacosianu, Sidonia Sacosianu, Julia Simon, Luisa Traila, Ida Opreanu, Cornelia Vulcanu, Elena Popescu, Maria Moldovanu, Ana Munteanu, Sofia Selagianu, Lucretia Micu, Teresia Costanu, Alesandra Georgescu, Nina Popoviciu, Rosalia Cimpoiasiu, Susana Morariu, Irina Popu, Amalia Teodoreanu, Virginia Opre, si de la domni: Emericu Andreescu, Petru Muresianu, Constantinu Moldovanu, Aureliu Draganu, Stefanu B. Popoviciu, Simeonu Calutiu.

POST'A REDACTIUNEI.

Poesiile: Vina mandra, — Frundia verde 'n floricele, — se voru publicá nu peste multu.

„**Celu ce cauta afla.**“ Ne mirâmu, ca în literatura germana n'ai gasitu opu mai demnu de tradusu decâtu acost'a, cauta numai, câ-ci — celu ce cauta afla. Te rogâmu inse ca de alta-data sê ni scrií asié ca si noi sê fimu în stare a-ti poté cetí scrisóra.

„**Nevestésca**“ va esí în numerulu viitoriu; astfelu de opuri totdeun'a voru fi bine primite, cealalte promise asîsdero.

„**Teneru sum**“ si sonetulu nu-su demne do dta. Cealalta se va publicá lasandu afara strof'a a patr'a si colo siopte strofe din arma.

Cu esemplare complete mai potemu sierbi.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**